

Hässelholms kommun
Stadsbyggnadskontoret

Grönplan

för park- och naturområden i
Vinslövs tätort
Underlag till översiktsplan, sept 2004

Ekologi

Pernilla Olsson och Susanna Jönsson

SAMMANFATTNING

- De mest värdefulla naturområdena är Vinne å med omgivningar, Lommarpshägnen, Berthes ängar med omgivande skogar, skogen vid Furutorpsområdet samt gräsmarkerna sydväst om ridskolan.
- Gröna stråk som föreslås utvecklas: alsumpskogarna och våtmarkerna längs med Vinne å, ett grönstråk ut till Åraslövs mosse samt ett grönstråk västerut från områdena söder om ridskolan.
- Förbättra tillgången på grönstråk med gång- och cykelvägar mellan och intill park- och naturområden, som till Åraslövs mosse, längs med Vinne å, sydväst om ridskolan samt till Nävlingeåsen.
- Bevara och utveckla befintliga natur- och kulturvärden vid exploatering. Till exempel skogsdungar, ängs- och hagmarker, vattendrag, stengården, odlingsrösen och gårdsmiljöer.
- Inrikta skötseln av park- och naturområden på att öka biologiska, sociala och kulturella värden.
 - Gör en guide till parker och naturområden av grönplanen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	Sida
ARBETSMETOD	4
INLEDNING	4
VAD ÄR EN GRÖNPLAN?	6
ALLMÄNNA SKÖTSELRÅD OCH UTVECKLINGSFÖRSLAG FÖR VINSLÖV UR MILJÖMÅLSSYNPUNK	7
ALLMÄNNA SKÖTSELRÅD OCH UTVECKLINGSFÖRSLAG FÖR PARK- OCH NATUROMRÅDEN	10
GEOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	14
KLASSNING AV VÄRDEFULLA OMRÅDEN	15
VÄRDEFULLA OMRÅDEN I VINSLÖVS TÄTORT	16

ARBETSMETOD

Denna grönplan ska redovisa ett sektorsintresse som utgår från befintlig situation och som sedan i översiktsplanen och detaljplaner vägs samman med andra intressen.

Den här planen riktar sig i första hand till de som planerar markanvändning och som sköter parker och naturområden på kommunens mark.

Uppdrag och arbetsförlopp

Uppdraget har varit att göra en grönplan för Vinslöv vilken ska användas som ett underlag till översiktsplanen. Inventering har genomförts av Pernilla Olsson (kommunekolog) under sommaren 2004 och sammanställts av Susanna Jönsson (ekolog). Hänsyn har tagits till de åsikter som framkommit i samrådshandlingarna.

Bedömning

Områdena har bedömts och klassats enligt samma kriterier som användes i naturvårdsprogrammet, men är bedömda enbart i förhållande till Vinslövs tätort och ska inte jämföras klassmässigt med de områden som förekommer i naturvårdsprogrammet.

INLEDNING

Ett av målen med en grönplan är att skapa fler och mer innehållsrika parker och naturområden i och kring kommunens tätorter. Med detta vill man att de ekologiska, sociala och kulturella värdena i park- och naturområdena ska öka. Framför allt i odlingslandskapet går natur- och kulturvärden oftast hand i hand och en park kan ha många sådana värden.

Ett annat mål är att uppmuntra och förenkla för människor att vistas i sin närnatur, vilket underlättas när den gröna infrastrukturen förbättras. Gröna stråk bör finnas från orternas ytterområden ända in till centrum, som ekrarna i ett hjul. Detta har stor betydelse för trivseln i orten och ökar möjligheten att lätt komma ut i naturen. Att uppnå dessa mål kräver ett långsiktigt arbete där parker, naturmarker och rekreationsskogar prioriteras i stadsplaneringen.

Vinslövs grönplan är ett verktyg för att uppnå målen om en bättre grönstruktur. Då Vinslöv är ett mindre samhälle med nära till omkringliggande naturområden är gröna kilar in i staden och mellan parkområden av mindre betydelse än att knyta samman de naturområdena som omger samhället.

De parker som finns inne i staden är mycket viktiga för hälsan och rekreationsmöjligheterna för de närboende och bör inte exploateras. De är små, men viktiga, gröna luckor i ett samhälle. Det rekommenderade avståndet till en park

är 5 till 10 minuters gångväg utan hinder för äldre, barn eller handikappade. Blir avståndet längre försvinner hälften av besökarna enligt Boverkets undersökningar. Alléer längst gatorna bidrar också till att göra staden grönare är också ett viktigt inslag.

Närnatur

Parker och rekreationsområden i nära anslutning till bostäder, arbetsplatser och skolor skapar välbefinnande och livskvalité. Här finns tillgång på frisk luft och möjlighet till motion, lek och spel. Här finns möjlighet att uppleva och bevara värdefulla naturmiljöer med många olika växter och djur på nära håll. Här finns stillhet och möjlighet till avkoppling och vila.

Vinslövs parker är i många fall kala och inte särskilt välutvecklade. Det finns en del att göra för att öka deras värden.

Motiv för bevarande av park- och naturområden

Det finns många skäl till att slå vakt om parker och naturområden: etiska, sociala, historiska, pedagogiska, forskningsmässiga, ekonomiska, naturresursmässiga och hälsomässiga.

De parker som finns i Vinslöv bör inte exploateras för att förtäta bostadsområden då man i så fall riskerar att minska många värden för de omkringboende. En lång asfaltsgata utan någon grönyta att vila ögonen på är stressande och närheten till parkområden och grönska viktigt, för promenader, lek och vila. Om parkerna i stället utvecklas enligt de allmänna råden förhöjs deras värden och ökar välbefinnandet för invånarna.

Park- och naturområden i och kring våra tätorter är också en viktig naturresurs som måste tas bättre till vara och inte exploateras. Till exempel så skulle en anpassning av parkerna i ytterområden till mera naturlika miljöer med ängar och skogar med orörda partier ge vinster, dels ekologiskt, dels ekonomiskt eftersom det oftast innebär en mycket mindre skötselinsats.

Grönplanen och miljömålen

Miljömålen är regeringens punkter för hur miljöproblemen ska lösas inom en generation, d.v.s. till år 2020 (år 2050 för klimatfrågorna). Miljömålen ska genomsyra kommunens verksamheter och bör vara en väsentlig del i en grönplan.

Det finns nu femton nationella miljömål (proposition 1997/98:145), som ska bli basen för hur miljöbalken tillämpas och ett sextonde gällande biologisk mångfald är på väg att antas. Följande mål berör en grönplan:

- ◆ god bebyggd miljö

- ◆ levande sjöar och vattendrag
- ◆ levande skogar
- ◆ myllrande våtmarker
- ◆ ett rikt odlingslandskap
- ◆ (biologisk mångfald)

Dessa mål är beaktade i Vinslövs Grönplan och åtgärdsförslagen från Miljömålsprogrammet för Hässleholms kommun ligger till grund för de natur- och rekreationsvärdes höjande förslagen som återfinns för varje värdefullt område.

VAD ÄR EN GRÖNPLAN?

Grönplanen är en plan för park- och naturområden i och kring tätorter, det vill säga de områden som omfattas av översiktsplanen för tätorten. I aktuell plan ingår Vinslöv. Här ingår planlagda parker och naturområden. I park- och naturområden kan man visa på sambandet mellan växter, djur och vatten i och på marken. Det finns olika typer av park- och naturområden. I denna plan ligger fokus på:

- ortens närlandskap
- rekreationsområden
- parker (planlagda)

Andra typer av park- och naturområden kan vara:

- bostadsområdenas park- och naturområden
- torg, gatuplanteringar
- skyddsområden
- läplanteringar
- koloniområden och odlingslotter
- kyrkogårdar, skolgårdar och idrottsområden
- villatomter och övrig tomtmark
- institutionernas park- och naturområden

Grönplanen är:

- ◆ En bedömning av vilka park- och naturområden som är mest värdefulla när det gäller ekologiska, sociala och kulturella värden, oberoende av vem som är markägare utanför tätorten, men kommunägd mark inne i tätorten.
- ◆ En långsiktig handlingsplan för park- och naturområden, som ska antas av kommunfullmäktige. Målsättningarna preciseras för de olika park- och naturområdena, när det gäller ekologiska, sociala och kulturella funktioner. Alla mål kan dock inte uppfyllas inom varje park- och naturområde.

- ◆ Ett underlag för översiktsplaner, detaljplaner, och övrig fysisk planering i tätorterna med omnejd. Även underlag för projektering.
- ◆ Ett förslag till utveckling av befintliga och nya park- och naturområden.
- ◆ Underlag för utformning och skötsel av park- och naturområden.

ALLMÄNNA SKÖTSELRÅD OCH UTVECKLINGSFÖRSLAG FÖR VINSLÖV UR MILJÖMÅLSSYNPUNKT

Vinslöv är ett attraktivt område ur natursynpunkt med olika typer av miljöer tillgängliga inom ett lättåtkomligt avstånd. Det finns all möjlighet att ytterligare utveckla många av områdena för att höja värdena och göra dem tillgängliga för allmänheten samtidigt som man arbetar mot miljömålen. Att bevara och utveckla grönstrukturen och naturen inom Vinslöv bidrar till att behålla en attraktiv småstad, med rekreationsmöjligheter och tätortsnära natur.

Levande sjöar och vattendrag

Vinne å är utpekad som ett klass 1 område i naturvårdsprogrammet och ska därför enligt miljömålsprogrammets åtgärdsförslag skyddas, företrädesvis genom bildandet av ett kommunalt naturreservat längst sträckan. För att efterfölja miljömålsförslagen bör även biotoperna återställas och utvecklas längst med vattendraget för att gynna naturvärdena. Detta görs bl.a. genom att man gynnar ask och al längs med vattenkanten, att man river ut vandringshinder för fisk (I Vinne å inventeringen från 1998 visades att vid tre av de fem befintliga vandringshinderna för fisk längst åsträckan fanns fiskvägar och de två återstående var inte prioriterade), samt att strandskyddet beaktas och stränderna inte bebyggs. Ett utemuseum kan med fördel byggas vid Vinslövssjön eller vid ån för att sprida information om de lokala naturvärdena.

Myllrande våtmarker

Enligt miljömålsprogrammet har Hässleholms kommun ett ansvar för skyddandet av de många våtmarksområden som finns inom kommunens gränser, särskilt alsumpskogarna. I Vinslöv finns det ett behov av att återställa och skydda de våtmarker och alsumpskogar som finns utmed Vinne å. Detta skulle öka inslaget av naturliga miljöer i det tätortsnära samhället, samtidigt som det skulle bidra till skyddandet av en värdefull miljö. Tillgängligheten skulle öka om man anlade en vandringsled utmed ån vilket även skulle kanalisera friluftslivet till de mer tåliga områdena.

En grusad gång- och cykelväg till Åraslövs mosse skulle också underlätta för våtmarkernas rekreationsmöjligheter.

Andra åtgärdsförslag som är tillämpbara i Vinslöv är igenläggningen av diken på kommunal mark för att återskapa naturligt fuktiga miljöer, vilket skulle gynna bildandet av nya/återskapandet av tidigare våtmarksområden. Man kan även skicka ut information till markägare angående eventuella restaureringsbehov av våtmarker.

Levande skogar

Skogsmarkerna i och kring Vinslöv bör utvecklas i enlighet med miljömålsprogrammets åtgärdsförslag, genom att man ökar mängden död ved och gammal skog. Träd vid kyrkogårdar, alléer och kyrkan föreslås också skötas för att bli gamla och man bör utse efterföljare till dessa så kallade evighetsträd. Gran bör successivt fasas ut i samtliga områden som kommunen äger och alla nyförvärv av skog bör FSC -märkas.

Konkret innebär det för Vinslöv att områdena väst och norr om Vinslövssjön bör utvecklas enligt detta mönster så att de bli mer biologiskt värdefulla. Orekillan föreslås bli skyddad genom att bli ett kommunalt naturreservat.

Rapporten ”Skånes skogar – historia, mångfald och skydd” ger förslag på allmänna skötselråd för en levande skog.

- En kombination av olika skötselregimer från fri utveckling till fortsatt betesdrift beroende på var skogens värden ligger är viktig.
- Aktivt nyskapande av död ved är oftast inte nödvändigt.
- Kontinuerligt hävdade hagar och ängar bör fortsätta att skötas.
- Igenväxta ängs- och hagmarker föreslås öppnas upp om det fortfarande finns kvar en övervägande del av den ursprungliga vegetationen kvar.
- Inträngande gran i skyddsvärda områden bör huggas bort eller hållas undan med naturvårdsbränning i värdefulla tallskogar. Insprängda granplanteringar i naturskogar bör röjas bort.

Skyddsvärda miljöer i skogslandskapet

I skogsmark kan skogsvårdsstyrelsen förordna om biotopskydd för bland annat följande biotoper, enligt SFS (Svensk Författningssamling) 1998:1252 § 6:

- naturliga bäckfåror
- ras- eller bergbranter
- äldre naturskogslika lövskogar och ädellövskogar
- allundar rika på örter
- sumpskogar rika på örter eller med ädellövträd
- äldre betespräglad skog
- alkärr
- gamla hassellundar
- mark med mycket gamla träd

Biotopskydd gäller inte mark- och vattenområden i omedelbar anslutning till bebyggelse. Bedömning i denna fråga görs i varje enskilt fall.

Ett rikt odlingslandskap

I det småskaliga odlingslandskapet finns många av våra rara och hotade arter. Därför ska kommunen enligt miljömålsprogrammets åtgärdsförslag skapa och bevara småbiotoper och kulturbärande element. Potentiella slåttermarker bör skötas för att gynna de arter som lever i sådana miljöer och förslagsvis ska man försöka gynna lantraser på hävdade områden. I Vinslöv innebär det bl.a. att Berthes ängar öppnas upp och hävdas så som de gjort tidigare, liksom Åraslövs mosse. Sandstappen i Lomma bör också fortsätta att skötas och arealen helst utökas. Sydost om Vanneberga ligger ett mosaikartat landskap av hävdade hagar och nyckelbiotopsskogar som också är intressanta att bevara. Ekologisk djurhållning och odling bör gynnas för att minska övergödning och spridning av bekämpningsmedel.

Skyddsvärda miljöer i odlingslandskap

I jordbruksmark gäller generellt biotopskydd för följande typer av mark- och vattenområden enligt SFS (Svensk Författningssamling) 1998:1252 § 5:

- alléer
- stenvägar i jordbruksmark
- odlingsrösen i jordbruksmark
- åkerholmar
- småvatten och våtmarker i jordbruksmark
- källor med omgivande våtmark i jordbruksmark
- pilevallar
- naturliga ängar och betesmarker.

God bebyggd miljö

Skapandet av en grönplan är en direkt efterföljning av åtgärdsförslagen för God bebyggd miljö i Miljömålsprogrammet. Att bevara och utveckla park-, natur-, och vattenområden i tätorter är också en viktig åtgärd för att mängden hårdgjord yta inte ska öka. Parkerna bör utvecklas till att innehålla annat än klippt gräs och några träd så att de kan fylla många olika funktioner. Förslag på utveckling och skötsel återfinns under Allmänna råd och utvecklingsförslag för parker.

Andra åtgärdsförslag som knyter an till en grönplan är anläggandet av vandringsleder till de större naturområdena, gärna med skyltar som kan främja aha – upplevelser, samt en beskrivning av möjligheterna att cykla, gå eller åka kollektivt till natur och miljö.

Allmänt

Ekoturismen bör också kunna utvecklas i Vinslövstrakten, till exempel genom cykelleder till Nävlingeåsen från tågstationen. Att stödja lokala entreprenörer inom naturturism är även det ett sätt att uppmuntra till ett hållbart turistande.

ALLMÄNNA RÅD OCH UTVECKLINGSFÖRSLAG FÖR PARK- OCH NATUROMRÅDEN

Variation: I parkerna kan mycket göras både vad gäller skydd, skötsel och information. Många äldre parker har höga naturvärden med till exempel gamla grovstammiga träd och död ved. Genom att skapa ängspartier, fjärilsrestauranger, dammar och naturlika områden kan antalet vilda växt- och djurarter som finner livsrum i parkerna öka. Framförallt i ytterområdena finns ofta stora grönytor som det finns goda möjligheter att berika.

Arter och sorter: Använd arter som förekommer naturligt i regionen. När det gäller odlade växter använd gamla frösorter och så många olika sorter som möjligt. Använd ädla lövträd och bärande träd och buskar. Till exempel så bör hagtorn gynnas.

Ängs- och betesmarker: Restaurera och sköt före detta ängs- och hagmarker. För ängsskötsel gäller att slå växtligheten efter den 15/7 och forsla bort skörden. Ett alternativ är att släppa betesdjur efter 15/7. För betesmarker gäller att släppa betesdjur från mitten av maj, helst nöt eller får, eftersom hästar kan ringbarka träd och getter går hårt åt växtligheten. Grova fristående träd hör många betesmarker till. Det är viktigt att dessa träd står fritt från sly och yngre träd.

Öppna vatten: Låt naturlig växtlighet komma upp utmed vattnet. Det är hemvist för många växter och djur. Vill man ha öppet ner till vattnet kan man sköta marken som äng, och alltså slå den efter 15/7 och forsla bort skörden. Det är dock bra om vattnet skuggas av en trädrida, för att det inte ska bli för varmt, och därmed syrefattigt, på sommaren.

Skog: Ofta gäller fri utveckling. Eventuella åtgärder kan vara att successivt ta bort barrträd, gynna ädellövträd, gynna al och ask i fuktiga partier, utveckla olikåldriga bestånd och utöka arealen på området.

Död ved: Död ved för vedlevande insekter är en bristvara i många park- och naturområden. Låt stående och liggande döda träd vara kvar. Klenare ved kan

läggas i prydliga högar så att de ej uppfattas som skräpiga. Låt grenar och löv ligga kvar vid trädens bas. Man kan göra konstverk av veden i parkerna.

Grova träd: Låt gamla träd få åldras och dö naturligt. Vissa träd kan utses till evighetsträd och märkas och på så sätt få ett skyddat liv och ålderdom. Friställ dessa träd så de ej skuggas och får konkurrens. Man ska inte hårdgöra (till exempel asfaltera) mark nära ett träd, eftersom rotsystemet kräver god syresättning och vattentillförsel. Det krävs lika mycket fri mark som trädkronan täcker. Tillgodose föryngring av grova träd.

Träd och säkerhet: Om ett träd utgör en säkerhetsrisk, ta bara bort de grenar det gäller. Ett alternativ är att börja hamla trädet, det vill säga skära av alla grenar utom en, men det ska man helst börja göra när trädet är ganska ungt.

Stränder: Låt stränderna rymma plats för både växter och djur och promenadstråk för människor. Det är värdefullt att kunna se vattnet på många ställen. Minimera biltrafik och exploatering längs stadens stränder.

Kulturmiljöer: Lyft fram spår av gångna tiders brukande, till exempel stengården, fägator, odlingsrösen, hamlade träd, genom att hålla dem fria från sly.

Parker: Variera skötseln inom en park. Håll en del ytor öppna och lämna andra för fri utveckling till skogsdungar.

Blomsterplanteringar: Genom att välja nektarrika vilda växter till stans blomsterurnor under somrarna kan man locka fjärilar, humlor, blomflugor och andra trevliga insekter, som i sin tur kan fungera som föda för fåglar och vara pollinatörer. Byt ut en del av stadens urnor till markplanteringar med perenner och gynna kretsloppet.

Grönska mot klotter: Plantera vildvin, kaprifol och murgröna på klotterutsatta murar och plank.

Kyrkogårdar: På kyrkogårdar finns ofta höga naturvärden med till exempel gamla träd och stenar där det växer mossor och lavar. Vissa delar av kyrkogården kan förändras för att ytterligare gynna mångfalden. Gräsytor kan bli ängar som förskönar kyrkogården.

Gårdar: På stadens gårdar, t.ex. kring flerfamiljshus, är det bara fantasi, underlag och yta som sätter hinder för mångfaldens storlek. Träd, buskar, holkar, dammar, gröna tak och väggar, växthus och mycket annat kan berika gårdar mitt i stan.

Trädgårdar: Villaträdgårdar och koloniområden är ofta rika på mångfald, och utgör en stor andel av den gröna ytan i en stad. Skapa fler koloniområden och stimulera odling i och nära stan. Gräv dammar, plantera nektarväxter, sätt upp holkar och snickra igelkottsbon. Försök minska användandet av konstgödsel och bekämpningsmedel genom informationsmöten med alla som har trädgård i någon form. Det är viktigt att uppmuntra villaägare att behålla gamla och grova träd.

Skolgårdar: En asfaltyta för skateboard och basket behövs på en skolgård. Men det behövs också gröna ytor och grönska. I många fall behöver andelen grönyta ökas. Odlingsprojekt, vilda rum, fjärilsrestauranger, dammar och holkuppsättning är något av allt det man kan ägna sig åt. Det gäller också att bevara det som finns i form av förbättringar och underhåll.

Lekplatser: Det finns ett behov av roliga, spännande och annorlunda platser för lek och rekreation som komplement till de traditionella lekplatser som finns idag. Till exempel cykelbanor i skogen och äventyrslekplatser.

Byggnader intill vatten: Många fåglar och åtminstone två fladdermusarter håller till i närheten av vatten. Sätt upp holkar och svalbräden (för hussvalor) samt fladdermusholkar, på hus och redskapsbodar.

Industriområden: Här kan man anlägga tillfälliga parker. Om ny bebyggelse sker bör parkmark skapas i samband med bebyggelsen. Finns det redan en rik flora på skräpmark (ruderatmark) bör man gynna denna. I dessa parker bör man tillgodose lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).

Bullerskydd, avskärmningar och trafik: Trafikstörningarna måste minska där vi lever, bor och arbetar. Trafikbruset ökar stressen i stadsmiljön. Många i övrigt fina naturområden mister sin kvalitet för människor nära bullrande vägar och järnvägar. Träd och buskar som barriär mot trafik dämpar buller i viss mån, men även känslan av att vara avskärmad från trafiken har positiv inverkan på människors välbefinnande.

Parkeringsplatser: Gör de stora asfalterade parkeringsytorna som många har utsikt över både från hem och arbetsplatser mer levande. Bryt upp asfalten i stråk och plantera

buskar, träd och örter bland bilarna. Detta ger dessutom dagvattnet en möjlighet att nå marken under parkeringen.

Rondeller: I rondeller kan man förändra skötseln och med hjälp av frön eller planter kan man anlägga blomsteråkrar och vår- eller sommarängar.

Gator: Plantera fler träd längs stadens gator. Förverkliga alla planer på alléer och trädrader där de saknas. På smågator kan strategiskt placerade träd fungera som farthinder jämte den ekologiska funktionen.

Tåg- och busstationer: Stationerna skulle bli betydligt trevligare med växter på de öppna ytorna. Om det finns stora hårdgjorda ytor vid stationer eller hållplatser kan träd eller buskar planteras där. Plantera klättrande växter på stolpar och pelare och väggar samt placera stora markfasta urnor med fjärilsväxter på varje öppen station.

Överdäckningar: I Tyskland finns många exempel på hur man inte tillåter trafiken att dominera i bebodda områden. Gör gröna broar över störande vägar för att knyta ihop parker och park- och naturområden som annars skiljs åt av trafikbarriärer.

Gång- och cykelstråk: Gör fler gröna bilfria cykel- och gångstråk som binder ihop park- och naturområden med varandra och med bostäder, skolor, daghem och arbetsplatser.

Vägrenar: Försök pågå runt i landet med att anlägga ängar och plantera lågvuxna buskar längs vägar. Vägrenarna står sammantaget för en stor andel av grönyta och kan om de hävdas som ängsmarker fungera som spridningskorridorer till exempel för fjärilar.

Brukaravtal: Det finns möjlighet för intresserade att sluta avtal med kommunen om att sköta om en bit kommunal mark. Man kan få hjälp med råd om växter och redskap. Sprid kännedom om detta.

När det gäller framtida naturvårdsinsatser som kan komma att leda till att skötsel av mark fördyras för markägaren, så löses detta med de instrument som länsstyrelse och skogsvårdsstyrelse arbetar med. En annan möjlighet är att upprätta civilrättsliga avtal mellan markägare/brukare och kommun.

För uppförande av motionsanläggningar används kommunal mark eller så upprättas avtal med markägare.

GEOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Berggrunden under Vinslöv består av kalksten, med olika inslag av kvarts. Jordartskartan visar på avlagringar av sand och grus i Vinslövs samhälle, vilket övergår till morän söder om. Kalkmarker så som denna ger ofta upphov till en speciell, kalkälskande flora vilket visar sig t.ex. vid Åraslövs mosses rikkärr. En lätt sandjord är också ofta intressant ur botanisk synvinkel vilket syns på sandstämpan i Lommarpshägnen.

SPECIELLT SKYDDVÄRDA ARTER

Följande hotade arter hittades under inventeringen. Dessa är arter som är på tillbakagång i Sverige, eller som endast finns i små populationer. Att finna dem indikerar värdefulla, skyddsvärda naturområden.

- Sandnejlika
- Kungsfiskare
- Mindre hackspett
- Kattmynta

Andra arter så som jungfrulin, större hackspett och forsärsla är också arter som hittats under inventeringen och som finns i begränsad utbredning och i miljöer som är sällsynta i dag. Arterna står inskrivna i områdesbeskrivningen till sitt respektive område.

KLASSNING AV VÄRDEFULLA OMRÅDEN

Här presenteras en klassning av framförallt biologiska och friluftsmässigt värdefulla områden. I viss mån har även kulturmiljövärden bedömts. Områdena är inte rangordnade men deras respektive klass står i områdesbeskrivningarna. Ett F efter områdesnamnet innebär att området är viktigt för friluftslivet. Några områden förekommer även i naturvårdsprogrammet. De har lagts in direkt därifrån, utan ny inventering eller bedömning och fått behålla sin numrering.

Följande områden är mycket värdefulla

Områdesnummer och namn

9	Strandzon till Vinne å	27	Betesmark öster om Ridskolan
10	Vinslövssjön	29	Berthes ängar
11	Skogen väst om Vinslövssjön	30	Berthes ängar, östra delen
12	Skogen öster om Vinslövssjön	31	Skog söder om Berthes ängar
13	Skog nordost om Furutorpsområdet		nv 220601 - 220605 Vinne å
14	Mark vid Vinne å		nv 220700 Ädellövskog vid nordvästra
15	Strandzon till Vinne å		Vinslöv
16	Skogen väster om Vinne å		nv 222100 Lommarpshäget
17	Strandområde öster om Vinne å		nv 412500 Orekillan
18	Strandzon kring Vinne å		nv 412700 Betsmark vid Orekillan
25	Skog och gräsmark sydväst om ridhuset		

Övriga områden med lägre klassning

1	Skolgård	35	Trädrad med almar
2	Park	36	Ruderat mark
4	Idrottsanläggning	37	Vall
5	Betesmark med hästar	38	Klippt gräsmatta
6	Skogsmark	39	Naturliknande park
7	Granplantering	40	Björkplantering
32	Klippt gräsmatta	42	Grönstråksanläggning
34	Vallodling		

Dessa områden är inte närmare beskrivna men är ändå värdefulla för närmiljön, rekreation och hälsa. Deras naturvärden kan ökas genom att de utvecklas enligt de allmänna skötselråd som återfinns tidigare i Vinslövs Grönplan. De områden som återstår (3, 8, 19-24, 26, 28) bedömdes ha lägre värden för natur eller för rekreation och har därför utelämnats.

VÄRDEFULLA OMRÅDEN I VINSLÖVSTÄTORT

9 Strandzon till Vinne å

F

Beskrivning: En sandhed med en del buskar och träd, enstaka grova träd men ingen död ved. Området är mycket lättillgängligt från Vinslöv vilket ger ett högt rekreativvärde. Bullernivån är dock hög. Floran är skyddsvärd och intressant och har eventuellt potential till sandstäpp. Längst med ån finns en tät alridå. En del gran väster om travbanan behöver avverkas och ersättas med ädellövskog. En grov f.d. frivuxen ek

behöver friställas. Några av de arter som hittats är tjärblomster, hedblomster och gråfibbla. Bland fåglarna märks bl.a. större hackspett.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Røj upp området och ersätt granen med ädellövskog. En ek behöver friställas vid N. Lodgatan. Slå den nordöstra delen vart 3:e år eller beta ev. hela området.

Areal: ca 10 ha

10 Vinslövssjön

F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: Vinne å är här uppdämd till en damm som omges av en gräsmatta. Några enstaka alar och björkar finns, och ett fåtal buskar i strandkanten. Vattenväxterna i strandkanten är nedklippta förutom i nordvästra delen. En del buller förekommer, men området är

lättillgängligt. En mindre ö finns i södra delen med ett utvecklat busk- och fältskikt. Vid dämningen vid utloppet i norr finns en laxtrappa. Sjön ger ett kallt intryck men har stort estetiskt värde samt är viktigt för friluftslivet. De arter som fanns var bl.a. gul näckros, svärdsilja samt salix ssp. och klibbal. Häckande forsärla sågs i norra änden. Området nämns även i naturvårdsprogrammet.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Bygg om eller komplettera laxtrappan med en fiskväg. Utveckla brynen i den nordvästra delen och i andra lämpliga delar.

Areal: ca 4 ha

11 Skogen väst om Vinslövssjön F

Beskrivning: En björkskog, planterad på f.d. betesmark, även om det saknas tydliga spår från den tidigare markanvändningen. Några få tallar finns, och även en hel del hassel. Buskskiktet är välutvecklat. I de fuktiga partierna växer starr, i övrigt ett ganska välutvecklat fältskikt. I väst finns mest tät yngre björk, förmodligen planterad, utan överståndare. Ingen död ved finns och området är utsatt för lite buller. I fältskiktet fanns örnbräken, liljekonvalj, ängssyra och humleblomster. Träd- och buskskiktet innehåller främst björk och hassel.

Foto: Pernilla Olsson

Klassning: Området har klass 2 enligt grönplansinventeringen.

Utveckling: Gör en stig inne i skogen, och gynna ädellövträd. Bruka skogen luckvis.

Areal: ca 5,6 ha

12 Skogen öster om Vinslövssjön F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: Området består av en jämnårig, gles björkskog med ca 40-åriga träd. Inga grova träd eller död ved finns. Marken är mycket fuktig till blöt med ett rörligt markvatten, vilket är värdefullt. I buskskiktet finns al

glest. Ett ädellövbestånd är på väg att växa upp under björken.

Det förekommer visst buller i området men det är lättillgängligt.

Arter som återfanns var älggräs, vass, kabbleka, läkevänderot och strandlysing, medan trädskiktet dominerades av björk med inslag av ask och al. Även ek och avenbok fanns i buskskiktet.

Klassning: Området har klass 2 enligt grönplansinventeringen.

Utveckling: Gynna al och ädellövs träd, speciellt ask har goda förutsättningar. Området kan också bli en bra slätteräng.

Areal: ca 3 ha

13 Skog nordost om Furutorpsområdet F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: En stor skogsareal där välskött, gallrad ekskog, ca 50 år gammal, dominerar. Döda träd saknas men enstaka grova granar finns. Sydväst om huvudstigen finns bitvis

mycket tall och björk. I området finns väl underhållna grusstigar, elljusslinga och en lekplats. Området är mycket lättillgängligt och används av ett intensivt friluftsliv. På vissa ställen finns spår av f.d. beteshävd i form av enar. Ett stengärde går i området. Arter som hittats är liljekonvalj, gökblomster, vårbrodd, fyrkantig johannesört och ljung. I träd- och busksiktet finns bl.a. ek, bok och tall, björk, brakved och fågelbär.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Friställ de vidkroniga ekarna.

Areal: ca 19 ha

14 Mark vid Vinne å F

Beskrivning: En ruderatmark med gräs och örter som är f.d. åker. En del uppslag av al finns, vilka är ca 2 meter höga. Området ligger lättåtkomligt intill Vinne å, men är tämligen bullrigt. Arter som hittades var

hundäxing, maskros, ängssyra och vitklöver.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Gör till naturområde och gynna al och ädellövskog.

Areal: ca 1,1 ha

15 Strandzon till Vinne å

F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: En fin alridå löper utmed ån, slyig och bitvis mycket svårframkomlig. I den norra delen finns en granplantering, medan det i den sydvästra delen finns uppvuxen al med mycket vide och nässlor. En mindre del av området har viss potential att bli slåttermark. Död ved saknas och det bullrar något.

Arter som hittades var främst brännässla och rörflen, samt älggräs, majbräken, kärrgröe och långsvingel. Al och gran var dominerande i trädskiktet, medan hassel, fläder och sälg är exempel ur buskskiktet.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Gynna al medan gran, vide m.m. fasas ut. En spång eller stig kan anläggas i kanten av alsumpskogen. Alternativt skulle området kunna röjas för att bli slåttermark eller bete. I den norra delen är det acceptabelt med ett verksamhetsområde, dock ej närmare än 50 meter från ån.

Areal: ca 2 ha

16 Skogen väster om Vinne å

F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: Området består av en ohävdad, likåldrig björkplantering med gräs, få övriga fältskiktsarter, samt få buskar. Utmed ån finns en fin zon, ca 20 meter bred, med blöt mark

och alsumpskog. Möjligen skulle en del av området kunna slåttas.

Området är svårtillgängligt.

De arter som hittades var knylhavre, hampflockel och brännässlor samt hassel, lönn och gråvide i buskskiktet.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Gynna al i första hand, området i övrigt kan överföras till ädellövskog. En stig kan ledas genom det.

Areal: ca 2,3 ha

17 Strandområde öster om Vinne å

F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: Ett vackert och parkliknande område med stort rekreativvärde där man mycket pedagogiskt kan se in i alsumpskogen på andra sidan ån. Området består av en klippt gräsmatta med träd i kanterna och utmed Vinne å. En

grusplan på 10 x 20 meter har gjorts 15 meter från ån för bussparkering. Gatukontoret lagrar grus och sten i högar nära ån. Området är utsatt för lite buller men är lättillgängligt.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Området har mycket stor potential för både biologiska värden och friluftsvärdena. Antingen utvecklar man alskogen eller bibehåller man området som öppen park. Det vore mycket värdefullt om Gatukontorets verksamhet kan flyttas till ett annat område och detta bli park eller naturområde i stället.

Areal: ca 1,5 ha

18 Strandzon kring Vinne å

F

Beskrivning: Här ligger ett av de mest biologiskt rika områdena i Vinslöv. En uppvuxen, tät, blöt och olikåldrig alsumpskog vilken löper längs med Vinne å. Längst i väst är marken torrare med björk och tallskog, medan det väster om ån, men söder om Boarpsvägen, finns en mycket värdefull alsumpskog. Området har tidigare inventerats för naturvårdsprogrammet men har här utökats i storlek. Fågellivet är rikt, med bl.a. kungsfiskare. En gångstig går norr om Boarpsvägen, och bitvis är det klippt gräs. Närheten till ett äldrevårdshem precis öster om området gör det ännu

värdefullare ur rekreationssynpunkt.

Foto: Pernilla Olsson

Klassning: Området har klass 1 i både grönplansinventeringen och Hässleholms naturvårdsprogram.

Utveckling: Ta bort trädgårdsavfallet och gör en spångad stig i kanten av, inte genom, alsumpskogen.

Areal: ca 4,5 ha

25 Skog och gräsmark sydväst om ridhuset F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: Ur floravärdes synpunkt är detta ett av de mest värdefulla områdena. Ett varierat område med en artrik, hävdad gräsmark i den östra delen och skog i västra, i övrigt med enstaka unga träd, främst ekar. Gräsmarken är artrik, torr och sandig, med hävdberoende och även sandbundna arter, bl.a. jungfrulin. Området har inte plöjts sedan 1970. Ett mindre parti ljunghed finns i de centrala delarna. Överlag är skogen

ungefär 25 år men några frivuxna ekar i den nordvästra kanten närmast ridskolan är ca 70 år. Död ved saknas. Längst det sydöstra hörnet finns en mycket välanvänd gång- och ridstig från samhället till ridskolan.

Arter som hittades var t.ex. blåmonke, getväppling, jungfrulin, gråfibbla och prästkrage.

Klassning: Området har klass 1 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Håll gräsmarken öppen med hjälp av slåtter och friställ ekarna nära ridskolan. I översiktsplanen föreslås en idrottsanläggning i detta område. För att bibehålla de stora biologiska värdena föreslås en sådan anläggning läggas sydväst eller nordost om detta område i stället.

Areal: ca 8 ha

27 Betesmark öster om Ridskolan F

Beskrivning: Steniga betesmarker som omgärdas av stengärden. Väl utvecklade bryn med slån och hassel, men med gödselpåverkad flora. Området betas nu av hästar. I den sydvästra kanten finns stora frivuxna ekar utmed stengärdet, men ingen död ved. Området är lättillgängligt, men utsatt för mycket buller. Ett stengärde går genom området. Bland arterna i området finns blåmonke, brudbröd och tjärblomster.

Klassning: Området har klass 2 i

grönplansinventeringen.

Foto: Pernilla Olsson

Utveckling: Fortsatt bete.

Areal: ca 4 ha

29 Berthes ängar

F

Beskrivning: En före detta mosaikartad hagmark, numera blivande ädellövsskogs bete där ek och hassel dominerar. Området har tidigare betats och stengärden går genom det. En intressant restflora av den tidigare betningen finns kvar, t.ex. gökärt, stenmåra, ängsviol, ljung, gråfibbla, mandelblom, gullviva, nattviol, vitsippa, humleblomster, äkta förgätmigej, gökblomster och st Pers nycklar. Området är mycket viktigt ur rekreationssynpunkt och är sedan tidigare känt som område med

naturvärde enligt SVS och är en nyckelbiotop. När hävden återupptas kommer växtligheten sannolikt att behålla sin rara status.

Klassning: Området har klass 1 i grönplansinventeringen.

Utveckling: Hävda med bete, företrädesvis nöt, och röj träd och buskar. Spara de före detta frivuxna träden. Bland övriga träd som ska sparas bör man gynna al, ädellöv och bärande träd och buskar.

Areal: ca 4,5 ha

30 Berthes ängar, östra delen

F

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: En lövskog med glest mellan de uppvuxna träden. Området består mest av hassel i söder, medan björk dominerar något i norr. Busk- och fältskikten är välutvecklade medan trädsiktet består av glesa överståndare med en medelålder på ca 60 år. Gles grässvål överlag förutom i gläntor där spåren av tidigare betesmark är mer framträdande i form

av tätare grässvål, vildapel och förtorkade enar. Det finns ett tätt buskskikt med mycket hasselbuketter. Grova träd och död ved saknas.

Området genomkorsas av många stigar. Södra delen utmed det öppna diket är fuktigare och frodigare med ask i busk- och trädsikt och ett rikt fågelliv. I den nordöstra delen finns ett öppnare parti som förmodligen är en igenväxande hagmark. Hela området är klassat som område med naturvärde enligt SVS. Arter som hittats var bl.a. strätta, skogsviol, ängskovall, grönvit nattviol och gökblomster.

Klassning: Området har klass 2 i grönplansinventeringen.

Utveckling: De biologiska värdena skulle öka om dräneringen av området minskade. De f.d. frivuxna ekarna bör friställas och

ädellövskogsutvecklingen gynnas, ev. genom att björken fasas ut. På marker som tidigare betas skulle man kunna

röja för att öppna upp och därefter återuppta betet.

Areal: ca 23 ha

31 Skog söder om Berthes ängar

Foto: Pernilla Olsson

Beskrivning: Ett mycket fint område med frodig ädellövskog och artrikt, fuktigt, välutvecklat fält- och buskskikt. Det är tämligen glest mellan de uppvuxna träden men buskskiktet är mycket tätt. Grova träd och död ved saknas, men enstaka ekar når 50 cm i diameter och är ganska högstammiga. Området är bullrigt, samt stängslat med fem taggrådar.

Det finns rikligt med ormbär och skogsbingel. Inga stigar finns i området, men en välanvänd koja. I nordost finns ett mindre granbestånd. I sydost avverkades det för ca 15 år sedan och ett rikt askuppslag har kommit upp. Arter är bl.a. ormbär, tvåblad, skogsviol och grönvit nattviol.

Klassning: Området har klass 1 enligt grönplansinventeringen.

Utveckling: Fri utveckling är bäst för att bevara naturvärdena. En minskad dränering av område skulle öka de biologiska värdena. Fasas ut all gran och ersätt den med ädellöv som lind, lönn, ask och ek. Bete kan återupptas där det funnits tidigare.

Areal: ca 6 ha

220601-220605 Vinne å

Beskrivning: Vattendraget Vinne å inventerades 1998 åt Hässleholms miljökontor och åter under naturvårdsprogrammets inventering. Det är ett eutroft (näringsrikt) vattendrag som avvattnar mycket åkermark. Ån meandrar, bitvis forsande och bitvis stilla. Den har sandig botten längst en stor del av sin sträckning, bl.a. genom Vinslöv,

vilket är positivt för många fiskarter. Inventeringen från 1998 visade spår av bekämpningsmedel, med största sannolikhet från jordbruket. Samtliga vandringshinder som hittades längst åsträckan var åtgärdade med fiskväg förutom en kvarnfors vid Ljungamöllan vilken måste rensas varje höst för att fisken ska kunna passera samt ett partiellt hinder vid

Skogamöllan vilken anses ligga vid den övre rimliga gränsen för vandringsfisk. Samma inventering visade också att många lekplatser för fisk finns i Vinslövs trakten. Mindre hackspett hördes ropa vid alskogarna.

Foto: Pernilla Olsson

Klassning: Området har klass 1 enligt både grönplansinventeringen och Hässleholms naturvårdsprogram.

Utveckling: Se arbetet ”Vinne å – inventering och åtgärdsförslag”, av Ann Fristedt för detaljerade åtgärdsförslag längst hela vattendragets längd. Som exempel kan nämnas skyddszoner längst med ån och vintergröna åkrar för att minska läckaget av näringsämnen och bekämpningsmedel till vattnet samt återmeandring av åns naturliga sträckning. Inget skogsbruk föreslås ske närmare än 30 meter från ån, och inom 100 meter bör bara naturvårdsanpassat skogsbruk förekomma.

Areal: ca 35 ha

220700 Ädellövskog vid nordvästra Vinslöv F

Beskrivning: En ädellövskog som främst är ekdominerad men även har en del bok i utkanterna. På flera ställen finns hasselinslag. Skogen ligger nära Vinslöv och har väl upptrampade stigar. Arter som hittats var t.ex. liljekonvalj, ekorrbär och vitsippa.

Klassning Området har klass 2 i både grönplansinventeringen och Hässleholms naturvårdsprogram.

Utveckling: Vissa partier föreslås lämnas för fri utveckling, så att man på sikt kan få fram stora exemplar av ek och bok. Hasselinslaget bör bevaras.

Areal: ca 21 ha

222100 Lommarpshägnen

Beskrivning: Hjorthägn (dovhjort) kring Vinneå. Betesmarkerna mestadels rödvenpräglade. Dessutom sandiga, störda med mycket sandnarv, skatnäva, lomme mm. Fuktområde

närmast ån med riklig starrvegetation (brunstarr). Nedströms aldungar. Botaniskt intressantast är ett mindre betesfredat område norr om ån. Här finns fragment av stäppartad

vegetation med arter som hedblomster, sandnejlika, luktvädd, backtimjan. Gullusern verkar breda ut sig.

Klassning: Området har klass 1 i både grönplansinventeringen och Hässleholms naturvårdsprogram.

Utveckling: Markstörning viktig för sandstappsvegetationen. Sent betespåsläpp är önskvärt alternativt harvning. Sandstappsväxterna bör ges möjlighet att kunna sprida sig.

Areal: 8 ha.

Foto 1010014

412500 Orekillan

F

Beskrivning: En ängsbokskog med en del grova träd, främst bokar och spärrgreniga ekar, samt en del död ved, både ståendes och liggandes. En bäck leder genom området och här finns även en källa. Området är lättillgängligt men är utsatt för mycket buller. Orekillan är sedan tidigare känt från nyckelbiotopsinventeringen samt Bjäre till Österlen – natur. Många kulturspår finns kvar i skogen, som odlingsrösen, stengården, en fägata samt en gammal väg. Fätskiktet samt buskskiktet är svagt utvecklade i de rena bokpartierna. I

blandädellövskogen, vilken utgör nyckelbiotopen, är de väl utvecklade och skogen olikåldrig. Arter som hittats var bl. a. gulplister, harsyra, blekbalsamin, skogsbräken, örnbräken, storrams och ekorrbär, medan buskskiktet består av bok, hallon, olvon, alm, ask och hassel.

Klassning: Området har klass 2 i både grönplansinventeringen och Hässleholms naturvårdsprogram.

Utveckling: Fri utveckling är lämpligast.

Areal: ca 38 ha

412700 Betesmark vid Orekillan

F

Beskrivning: En låglandsgräsmark som tidigare har betats. Ett stengärde finns i området och en del grova träd, men ingen död ved. Området är ganska väl hävdad men floran visar på gödselpåverkan.

Arter som hittats var vitklöver, hundäxing, rödklöver, rödven, rödsvingel och ängssyra, samt i trädskiktet fågelbär, ronn,

trubbhagtorn, tall, björk och sälg.

Slån, björnbär och rosaceae ssp. finns i buskskiktet.

Klassning: Området har klass 2 i både grönplansinventeringen och Hässleholms naturvårdsprogram.

Utveckling: Fortsatt hävd krävs för att områdets värde ska behållas.

Areal: ca 10 ha